

a melyeket eddig a legrégebb műveltségű idg. népek legrégebb föl-
jegyzéseiből nagy fáradsággal kellett kiásniok.

MEILLET könyvét, s főként módszerét őszintén merem ajánlani
az ural-altaji nyelvekkel foglalkozó, nemcsak kezdő, hanem eddigelő
már bokros érdemeket szerzett tudósainknak is.

SCHMIDT HENRIK.

Kisebb közlemények.

Önt, ötlik, ömlik. BUDENZ az *ökkel* tárgyalásában (MUSz. 940. czikk) hozzáfogja az *öklik*, *ötlik* igéket is, olyképen, hogy az *ökl-*, *ötl-* tövet **jt₂tk₂*; finnugor alapalakból magyarázza; ebből egyrészt az *üt-* (cudere, ferire), másrészt *ük-*, *ök-* (ebullo, prorumpo) tő származott volna. SIMONYI (NyK. 16 : 240.) a *-l* gyakorító képző tárgyalásában két *ötlik* igét vesz föl; az egyik az *üt* származéka volna (**ütlik*: ütődik; v. ö. *ütlődik*: bele ötlik Nyr. 2 : 277.), a másik *ötteni* fundere visszaható alakja. KÚNOS IGNÁ CZ (Nyr. 11 : 543.) az *ötlik*-nél az *öklik* alakot tartja eredetibbnek és BUDENZ magyarázatát fogadja el. SZARVAS (Nyr. 3 : 82.) nem tartja elfogadhatónak az *üt* tövel való rokonitást; maga nem mondja, miből volna származtatható, de az *ötlik* igének 'ebullat, exundat' jelentését tartja elsőnek és eredetinek. Az Ehrenfeld-kódexből azonban együtt idézi az *öt* (= önt) és *ötlik* igéket s ebből sejtethető, hogy az *ötlik* szót az *öt*, *ött* (= önt) származékának tartja.

Ha már most a régiség adatait nézzük, csakis SZARVAS véleményét fogadhatjuk el, hogy t. i. *ötlik* az *öt*, *ött* (= önt) származéka s az *üt*-höz semmi köze sincs.

1. Míg az *ötlik* alakra özönével van adat a kódexektől kezdve egészen a legújabb időkig, addig az *öklik* alakot a NySz.-ban csak egyszer találjuk a XVII. század közepéről; tehát a *t*-s alak az eredetibb.

2. Az *ötlik*, *ötletik*, *ötlődik* első jelentése mindenütt: 'ömlik, fundor'. Szolgáljanak például ezek: Az sebekbelewl ewtlewt vyer (EhrC. 68.); — Az habok be ötlenek az haioban (Fél: Bibl. 59.); — Földön el ötlek mikent földnek siria (DöbrC. 220.); — Artatlanoc verec előtlese (BécsiC. 284.); — A te ky ötlotth zenth veeröd (WinkC. 267.); — A bor kiöttlik (Helt: UT. C. 1.); — A bor előtletic (MünchC. 29.); — Ki ötletek az en veres vereyteköm (NagyC. 16., 75.); — A folyó vizec . . . ki ne ötldögyenec (Kár. Bibl. I. 488.); — A verötlesnek oka te voltal (WinkC. 178.) stb. stb.

A folyadékfélék *kiötléséről*, *kiötlődéséről* könnyű az átvitel más fogalomra is: Torkabol keen köwes langok ötletlnek vala kywe (ÉrdyC. 507. b.); — à tüz à földre öttlék (Helt: Bibl. I. Ff. 4.); — Ky ötleteek ew zent orczara az nagy isteny feenesseeg (ÉrdyC. 51.). — Így a ‚fundo, fundor‘ jelentés fölveszi az ‚emano, ejcior‘ jelentést: az zent leelek istentwl ötletöt (ÉrdyC. 58. b.); — Menyorzagbol evtlevt bizodalom (DomC. 81.); — Az istenböz valo szeretet ki ötlie és kijelenic az buzgó könyörgésből (MA: Scult. 182.); — Micsoda posshat tobol ötlöttenek ki az hét sacramentomok (M. Nyil: Irt. Elöb. 3.).

Ugyanígy a ‚hová?‘ kérdésre is: Bel ötletween . . . mariaban az . . . isteny malazt (ÉrdyC. 647.); — a zenth leelek myath öthlethik my zywnkbe istennek zerethethy (ÉrsC. 149.; hasonlóan: Huszti: Aen. 19.; MA: Scult. 639.); — gonoszság be evtletneek az ev lelkeben (DomC. 4.). A XVI. század végétől már gyakori az *elmémben ötlík*, *gondolatomban ötlődik* kifejezés. Érdekes példa ez: Az ördögnek kísérteti, némely belöl vagon az embernek elméjébe, szívébe valo ötlödes vagy sugallás által (Mad: Evang. 234.), mert a rokonértelmű *sugallás* világosan mutatja, hogy itt nem ‚ütödésről‘, hanem ‚immanatio‘-ról, ‚penetratio‘-ról van szó.

A *szembe ötlík* csak egy adatban van meg a NySz.-ban a XVII. század derekáról: Szembe nem ötlöthettek volna (Pós. Igazs. 329.); itt már a szó az eredeti jelentéstől meglehetősen eltávozott, de az előbb tárgyalt fokozatokon által mégis összekapcsolható az ‚ömlík‘ jelentéssel. Hasonló a következő példa: Valahova fordítyuk szemünket, előnkben öthlnek az istennek allati: occurrent res create a deo (Sz. Csene: Conf. 17.), mintegy élénk ‚ömlenek, tárulnak‘; itt is erőltetett dolog volna az ‚ütődik, ütözik‘ igével való magyarázat.

3. Az *ötlílnék* már csak azért is kellett ‚fundor‘ jelentésűnek lennie, mert más ige nem is volt rá. Az *ömlík* jelentése ‚ruo, corruo, proruo, delabor‘ volt, csak a *kiomol* összetételben jelentett annyit is, hogy ‚effundor‘. Az *ömlík* ige pedig egészen új eredetű. Eddig az első adat 1793.-ból való: Az Istenek atyja intett, s élet ömlött a porba (Kazinczy, Param. 42.); térdre ömlött előtte (Kazinczy, Mar. 1 : 91.). Szótárilag még későbben SÁNDOR ISTVÁN Tolalékában (1803): *Ömleni* Ruere, Collabi, Omlani; *Ömledni*, *ömlédezni*: Omladni, Omladozni; *Ömleszteni*, Ruinare, Deturbare, Destruere; *Ömledék*, Rudus, Ruina, Omladék, Düledék (v. ö. SZILY, NyÚSz.). A mint a példákból látszik, a jelentés sem vált el az *ömlík*-tól. Mai jelentésében tudtommal először HARTLEBEN szótárában (1827) találjuk: *Ömleni* sich ergiessen. Az *ömlík* tehát nem egyéb, mint az *önt* igének *l* képzős visszaható alakja, még pedig az *önt*: *ömlík* példájára. Nem is kell nagyon szándékos szóalkotásra gondolnunk; az alak és a jelentés hasonlósága önkéntelenül megteremtette az új alakot (v. ö. SIMONYI, TMNy. 427.).

4. Ha az *ötlik* az *üt* tőhöz tartoznék, akkor az egyetlen népies *ütlődik*: 'beleötlik valami' (Nyr. 2 : 277.) adaton kívül kellene többnek is lennie. Ez az egy is könnyen magyarázható az *üt + ötlik* újabb keveredéséből.

Ha már most az *ötlik* igét az *önt* származékának tekintjük, akkor vagy azt kell feltennünk, hogy az *önt* tőnek két alakja van: *öt*, *ött* és *önt*, vagy pedig azt, hogy az egyik az eredeti alak, a másik pedig újabb fejlődés. A rendelkezésünkre álló adatok az utóbbi feltevést igazolják.

Kezdjük a legösmertebb adaton, az *ötvös* (aurifex, aurifaber, goldschmied) szón. Ennek egyetlenegy **ötvös* alakját sem tudok; valamennyi, az OklSz. 1389-ből való *Wthwes* adatától kezdve, mind az *öt* töre mutat.

Ugyancsak az OklSz.-ban találjuk az *öttevény* (töltés. gát) szót. Az első adat 1225-ből való: Tendit uersus occidentem ad antiquam viam que wigo dicitur *Vtwengut*. Egyéb alakjai *öttévény*, *öttévény*, *ötvény*. Máig is megvan *Ötevény* falu Györmegyében. A nyelvújítás újra képezte az *ötvös*-ből az *ötvény* (fémkeverék) és *ötvöz*, *ötvözet* szavakat. *Öntött kép* értelmében megvan a Bécsi-kódexben is: Töttenee ő magoknac *ötteuent*: fecerunt sibi conflatile (BécsiC. 198.).

Ha már most magát az *önt* ige adatait vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a XV. századi kódexekben csakis *öt*-, *ött*-alakot találunk: EhrC.: *öt* = *önt* (136.); *ewteutte* = *öntötte* (93.); — BécsiC.: *öttéc* = *önték* (22.); — Apoc.: *meg ötözüen* (67.); — a XVI. századiakban is majdnem végig: DöbrC.: *ös* = *önt* (239.); — DebrC.: *eethes* = *öntess* (494.); *eethtek* = *öntötték* (495.); *ötteneie* = *öntené* (4.); *öttéc vala* (206.); *meg eethtek* (495.); *eethess* = *öntess* (494.). — Ingadozik a két alak az ÉrdyC.-ben: *öttethne* (337.); *meg entethnee* (665.); *enteneek* (171.); *entheny* (237. b.); — egyszer a DebrC.-ben is: *kiöntés* (321.). — A JordC.-ben és ThewrC.-ben azonban mindig csak *önt* alakot találunk, JordC.: *enthee* (438., 744.); *entheed* 547.; *entett borjú* 219.; *öntözyk* 81.; *enczetek* 912.; — ThewrC.: *entheny* 217. — A Gyöngyösi Szótártörödékben végig csakis *öt*, *ött* alakot találunk: *meg ötteteth* 3405.; *ky öttetyk* 1254.; *öttő haas* 3266.; *kanna öttő* = *cantrifusor* 3740.; *meg öttöm* 3372. stb. MURMELIUS szójegyzékében négy adat van, mind a négy *n* nélkül: *ewttö* = *öntő* 2410—13.

Világos mindezekből, hogy az *önt* igének eredeti töve *n* nélkül: *öt*, talán inkább *öt* vagy *ött* volt. Már most az a kérdés, hogyan került belé az *n* hang. Véleményem szerint az *ont* hasonlóságára, még pedig az azonos jelentés révén; ennek is, 'fundo' az első jelentése: Az moslekoth neki nákaba ontiaq uala (TihC. 24.); veert ont-nak (ÉrdyC. 524.); veerek kyre ontateek (JordC. 174.) stb. — A nyelvérzék a XVI. század elején úgy foghatta föl az *öt*, *ött* alakot, mint

az *ont* magashangú párját, pedig, azt hiszem, eredetileg a két szó-nak semmi köze sincs egymáshoz. Az *ont*-nak nem is találjuk n- nélküli alakját, kivéve egyetlenegy kétes adatot a Peer-kódexben: *ver hullas awag wtas* (Kalend.), a mely könnyen lehet íráshiba *untas* vagy *ontas* helyett.

Fejtegetésem eredménye tehát ez: az *öt*, *ött* tő a jelentés azonossága miatt lett az *ont* hatása alatt *önt*-té, bár eredetére nézve teljesen különálló, a mint származékai a visszaható *ötlík*, *ötletik*, *ötlődik* ige és az *ötvös* főnév mutatja. Az *ont* — *omlík* — *omol* — *omlás* sorozat példájára keletkezett azután az *önt* — *ömlík* — *ömöl* — *ömlés* is; itt a jelentés hasonlóságán kívül már a tő alaki hasonlósága is hatott. Mikor az *ömlík* ige elterjedt, jelentésmegoszlás történt, az *ötlík* részben elszigetődött az *eszébe ötlík*, *szemébe ötlík* szó-lásokban. A népnyelvben az eltérés még nagyobbá lett az *ötlík* — *öklík* alaki változás után s az eredetihez közel, *bugyog*, *ömlík*, *ki-bugyan*, *kiömlík* jelentéseken kívül: „láthatóvá fejlík (a gabona-szem), kipattogzik (az arcz), hámlík (*iklík* a dió), zsendül, érni kezd (a gyümölcs)” jelentéseket is fölvette. — Az *ötlet* Baróti Szabó Dá-vid alkotása (NyÚSz.).

$$\begin{array}{l} \left\{ \begin{array}{l} > \text{ötlík} > \text{öklík} > \text{iklík} \\ > \text{ötvös} (> \text{ötvény, ötvöz}) \\ (\sim \text{ont}) > \text{önt} \\ (\sim \text{omlík, omol}) > \text{ömlík, ömöl.} \end{array} \right. \end{array}$$

TOLNAI VILMOS.

Gyerék, gyermek. A köznyelvben és a nép nyelvében mind a két alak egyformán járatos; az OklSz. és a NySz. csak a *gyer-mék* alakot ismeri. Eredeti jelentése, úgy látszik, tágabb körű volt a mainál; erre mutatnak az OklSz. következő adatai: *gyermek-erdő*, *kis gyermeksziget*, *gyermek haraszt*, *gyermek-ló* (ez utóbbi „fiatal csikó” értelemmel megvan még Pázmánynál is: „Egy botlásért inát el nem vágják a jó *gyermeklónak*”).

Az eddigi fölfogás szerint másai a rokonságban: vog. É. *úaur* csikó | K. *úaur*-(*vuj*) id. | KL. *úaur* id. | *úeuar* borjú || osztj. J. *úevor*, *úevr* csikó || vog. É. *úaurəm*, *úaurəm* gyermek || osztj. É. *úauram*, *úaurəm* id. | S. *úeurem* | J. *úaurem*, *úaurim*, *úavrim* gyer-mek, ifjú || vog. É. *úaurəmakəm* kis gyermekek. BUDENZ (MUSz. 171.) szerint a *gyerekből* elvonható *gyere*-tő megfelel a vog. *úaur* stb. alaknak, a bővült *gyermē*- pedig a vogul stb. *úaurəm* stb.-nek.

Ezen egyeztetés nehézségeire már utaltam egyszer (EPHk. 27 : 420.): a magyar *gy*- ~ vog.-osztj. *ú*- megfelelésre BUDENZ csak három esetet tud fölhozni: *gyermék*, *gyomor*, *gyón*. Ezek közül *gyomor* mindenesetre törlendő. Megfelelői a MUSz. szerint osztj.É. *úumír*, vogP. *úqmr* lennének, csakhogy véleményem szerint mind

a kettő török jövevényszó. VogP. *námr* | T. *namarık*, *namerık* ,tojás' másai: oszm. *jumurtga jumurda* | alt. *jimirtka* ,tojás' | csuv. *sımarda* | jak. *sımıt* id. stb. Az átvétel természetesen csak olyan nyelvterületről történhetett, a hol a köztörök szókezdő *j-ú*-nyé lett, t. i. a lebed- és tuba, valamint a sojon- és karagasz nyelvjárássok területéről.

A vogul alakoknak csakugyan pontosan megfelel tuba *úımirtka*, kar. *numurha* id.

A törökségből való az osztják *numır* is. Mása a kazáni tatár *jomoro* ,rund' (~ csuv. *čémır*, *čomır*) illetve egy föltehető **nomoro*, a melyet azonban nem találok a rendelkezésemre álló szótárakban.

A magyar *gyermek* ~ vog. *ıauram* stb. támogatására tehát csak a *gyón* ~ osztj. *ıoyomsam* ,mond, megnevez, felel' megfelelés marad, a mely ellen egyelőre nem tehetünk nyomósabb ellenvetést.

Nagyon valószínűnek tartom, hogy a magyar *gyerek*, *gyermek* s a vele egyeztetett vog. *ıawır*, osztj. *ııecer* stb. szintén nem tartoznak az ugarság eredeti szókincséhez. Meglepően összevágunk velük a következő török alakok: oszm. *jauru* ,die jungen der tiere (hauptsächlich der vögel)'; *javrı* ,die jungen der säugetiere und vögel; ein Ausdruck der Liebkosung' | csag. *jauru* id.; *jauruk* ,die jungen der tiere; das kind'. | krimi *jävrü* ,ein vogeljunges' || csuvas: anatri *šewır* | virjali *šurı* ,gyermek' (NyK. 21 : 23), новорожденное животное (Zool.). Mondanom sem kell, hogy az a másik *šurı* szó, a melyet ZOLOTNICZKI ugyanebben a cikkben említ, s a melyet дѣтка, пої ицель-lel fordít, nem tartozik ide; megfelelői oszm. *sürı*, csag. *sürük*, mong. *sürük* ,csorda, nyáj'.

Jól tudom, hogy ezzel nincsen minden nehézség elhárítva; mert nemesak az *-m-* elem (képző?) szorul magyarázatra, hanem a *gyermek* rövid tőhangzója is, a mely nehezen illik a török *-aw-*, *-äu-*, vagy *-čw-* kettőshangzéhoz.

Hölgy. BUDENZ szerint (NyK. 20 : 149.) ennek az állatnévnek megfelel a vogulban *sālsı*, vogL. *šoqlıs* ,hermelin'. «De ehhez nyilván köze van még a többi altájiságban — folytatja óvatosan B. — ezeknek: mandsú *solozi* ,zobel' v. ö. tung *sülaki*, gold *soli*, *soloki* ,fuchs' | mong. *solonyo*, *solonyıa* le putois, burj. *solojo*, *holojo* feuermarder stb.»

BUDENZ magyarázatát azóta MUNKÁCSI BERNÁT többször idézte (legutóbb KSz. II. 195., Hunnische sprachdenkmäler im ungarischen ezimű cikkében) s mint az *s ~ h* megfelelés egyik esetének, nagyobb fontosságot is tulajdonít neki. Hivatkozott rá SZINNYEI is (NyK. 33 : 476.) s magam is, pár évvel ezelőtt, elfogadható összeállításnak tartottam, bár a vogul *-sı* szóvég okozta nehézségre már akkor rámutattam.

Van azonban itt egyéb nehézség is. A vogul alakokat MUN-

KÁCSI a KSz. idézett helyén (II : 196.) — nyilván kéziratos szógyűjteményéből — a következőképen adja: vogÉ. *sólí* | L. *sólš* | K. *sólš* | P. *šqlis* | T. *šulis*, 'Hermelin'. AHLQSTNÁL: *sólí*, *sólš* Hermelin. A MUNKÁCSI-féle szövegekben: KL. *sólis* III. 351. | K. *sólis* (sic!) II. 224. Látnivaló, hogy az összes alakok jésített szókezdő és szóvégi *š-* (*š-*)vel vannak, a legutolsót kivéve; ennek az *s-*sze, ha ugyan nem írás- vagy sajtóhiba, a mi legvalószínűbb, — talán valamiféle sandhi-jelenségből volna magyarázható. Ez a vogul szókezdő *š-* már most nagyon rosszul illik össze a BUDENZ idézte alakok *s-*szével, nem is említve, hogy a *-sí* v. *-š* szóvég megéppenséggel magyarázhatatlan. A vogul *š-* idegen szavakban rendszerint eredeti *č-* (*š-*)nek felel meg. pl. vogP. *sēten* ~ tat. *čitān*, vogK. *šoloz* ~ tat. *čiläk*. Az északi vog. *sólí* stb. után tehát nem tung. *sulaki*-t, mandšü *solozi*-t várnánk, hanem *čolči*-t. S ez a hangtanilag pontosan megfelelő alak csakugyan meg is van tunguz nyelvjárásokban: gold. *čolči* (az Ussuri vidékén) G. *Mustela sibirica* Pall. *čolčō* (Schrenck.) id. | tung. Olč. *čolco* (Maxim.) | tung. Al. Amur. *colcoä*. Megjegyzendő, hogy nemcsak az alak, hanem a jelentés is pontosabban egyezik.

De van BUDENZ összeállításának egyéb gyöngéje is. A mong. *solonjo*, burj. *holono*, 'Mustela sibirica' szavakkal a tung. *solí*, *solaki*, *sulaki*, gold. *sóle*, *sóli*, 'róka' jelentésű szavakat veti egybe. Nincs erre semmi szükség; vannak a tunguzságban a mongol, burját alakoknak pontosabb megfelelői is. A 'Mustela sibirica' Pall.' nevei az Ussuri vidékén *soloi* | Kur mellett (Kile t.) *sole* | a birároknaál (Blagovjescsenszk mellett) *soluge* | oroč. *solongo* (Leont.) | manäg. *sóloge*, *soluge* (Maxim. Maack).

BUDENZ magyarázatának harmadik nehézsége a magy. *hölgy* magashangú volta; MUNKÁCSI fölveszi, hogy egy eredetibb *solozi* alakból az *i* hatása alatt lett volna az első szótag *o*-jából — regresszív hasonulással — *ö*. De van-e erre egyéb példánk?

Azt hiszem, legezélszerűbb lesz, ha csak valaki újabb erősítő okokkal nem áll elő, a BUDENZ-féle magyarázatot ad acta tenni.

GOMBOCZ ZOLTÁN.

Szalkay László glosszái. DOMANOVSKY SÁNDOR részletesen foglalkozott e glosszákkal a pozsonyi m. kir. főreáliskola 1900—901. évi értesítőjében. Értekezésének függeléke: SZAMOTA kiadása hibáinak föl-sorolása. Mivel SZAMOTA becses közlése a Nyelvt. Közleményekben (25. köt.) jelent meg, szükségesnek tartom e helyen DOMANOVSKY emendatióit a következő sorokban közölni. DOMANOVSKY kétféle hibát különböztet meg: a) helyesírási, b) nyelvtani szempontból fontosat. A kétféle hibát egy csoportban közöljük, megjegyezvén, hogy csakis a helyesbített alakot közöljük: 19: *el*, 21. *vetelkedéssel*, 22. *nygy-*

zamv, versse, 23. orzagnagh, 28. venerichüth, 34. orzagnach, de a nach törülve van, kyralnak, 42. kemenkedik, 43. Byronak, 45. new, 48. achának, 50. Byrth, 68. az kimaradt a mondat elején, 72: ynayt, 73. vezetli, 79. nevel, 80. nemë, 81. dyaky, 84. myden, 87. Istennek, 93. orok, 94. te kimaradt a sor elején, 98. Bantatototh, 101. Bestye, 106. megh, 109. senth, Jutalmi, 110. gregem (tehát latin szó, s a szövegben a pastoris hoz tartozik), 113. Egy, 116. erdey, 118. remölwın, 119. poklobely, víznek, 126. fıv. 127. serezwın, 141. zeryth, 142. nedwessıges, 143. tekenteze, myat, 146. serezwın, 153. ő, folyasat, 155. müv, 157. Jatikochot, 169. elmik, 172. serint, 178. meghgyeze, 179. egheth, 197. mynos, 201. vidikeknek, kyralyat, 204. ez, 211. ez, zertző, 217. zertző után kimaradt: mester, 225. rezzeth, 228. sorgalmatossaghom myath, 229. cerytek, 235. fıvek, 245. czillag, 246. czaykatachath, 247. vetteteth után kimaradt: hydegh, 251. servel. — Az itt fölsorolt javításokon kívül DOMANOVSKY még három hibát említ:

107. szám alatt indulatlan helyett helyes alakul *Indultatlan*-t olvas. Nekem úgy tetszik, hogy *Indultatlan* a helyes alak.

194. szám alatti *wyve* helyett *wyre* a helyes. Látható, hogy itt DOMANOVSKY tévedett.

214. szám alatt *zorgalmatossagval* glossza van közölve; erre DOMANOVSKY azt mondja, hogy «csak a *-val* van kiírva». Nem értem, hogy akkor mikép közölhetett SZAMOTA *zorgalmatossagval* alakot.

DOMANOVSKY helyreigazításai közt becsesek azok, a melyekben SZAMOTA *e-s* alakjai helyett *i*-seket közöl (pl. *serezwın, vidikeknek* stb.); ezzel is tehát szaporítja azokat az adatokat, a melyek alapján tanítják, hogy SZALKAY glosszái a felsőtiszai íző nyelvjárás legrégebb emléke, De a helyesírási javítások is figyelembe veendőek (pl. *czillag*).

SZALKAY glosszái rendkívül nehezen olvashatók, s így nem csoda, hogy a különben igen pontos és pedáns SZAMOTA is egyik-másik szó olvasásában tévedett.

MELICH JÁNOS.

Az Oklevél-Szótárhoz. ERDÉLYI LÁSZLÓ a tihanyi apátság népeinek 1211. évi összeírásáról szóló hasznos dolgozatában (NyK. XXXIV.) a Magyar Oklevél-Szótárra két olyan észrevételt tesz, melyet az igazság érdekében helyre kell igazítanom. Az egyik, hogy az 1211-ki összeírásnak *Bureuhul* (a. m. borjú ól) adatát nem használtam föl szótáramban (NyK. 400. l.). A tény az, hogy az OklSzót. *borjú-ól* cikkében épen ez a *Bureuhul* adat van csupán idézve. A többi, *Balanus, Choache, Huseos, Kecu* adatokat részint, mint ERDÉLYI maga is észreveszi, óvatosságból, illetőleg jelentésük kétes voltánál fogva

nem vettem föl, részint azért, mert SZAMOTA maga sem jegyzett ki az oklevélből minden nevet. Másik helyreigazításomra ERDÉLYINEK a *Belenic*, *Belenig* (szerinte a. m. Benedek) személynévnél tett ez az észrevétele ad okot: «Hibás tehát a M. Okl. Szót.-ban a *Belencs*, *Bilincs* értelmezés» (NyK. 402. 1.). Ezen a megjegyzésen még jobban csodálkozom. A *Belenic*, *Belenig* adatokat egyáltalában sehol sem közöltem a szótárban; a *bilincs* szónál, a hol a megjegyzés értelméből kifolyólag idézhettem volna, adataim csak a XVI—XVII. századból valók, s azok egyike (*bilincs-vas* alatt) a *bélencs* ejtést csakugyan igazolja.

ZOLNAI GYULA.

Irodalom.

Nyelvészeti Füzetek. Szerk. SIMONYI Zs. 16. BERZE NAGY JÁNOS. A hevesmegyei nyelvjárás. — 17. BEKE ÖDÖN. A pápavidéki nyelvjárás. (Athenæum.)

SIMONYI ZSIGMOND. A magyar nyelv. 2. kiadás. (Athenæum.)

SZABÓ DEZSŐ. A vogul szóképzés. (Különnyomat a NyK.-ból.)

SZINNYEI JÓZSEF. Finn-magyar szójegyzék. (Finnugor Kézikönyvek IV.)

* * *

KARJALAINEN K. F. Zur ostjakischen Lautgeschichte. I. Über den Vokalismus der ersten Silbe. Helsingfors.
